

Bryssel den 31.1.2018
COM(2018) 50 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Halvtidsutvärdering av programmet Erasmus+ (2014–2020)

{SWD(2018) 40 final}

Erasmus+ är EU:s program för stöd till insatser inom allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott. Tanken är att programmet, med en budget på **16,45 miljarder euro under perioden 2014–2020¹**, ska ge över **4 miljoner personer** möjlighet att höja sin kompetens och utvecklas på det personliga, sociopedagogiska och yrkesmässiga planet genom att studera, praktisera eller arbeta som volontärer utomlands. Programmet ska bidra till ökad kvalitet, innovation, spetskompetens och internationalisering för **organisationer** verksamma inom utbildning, ungdom och idrott. Erasmus+ hjälper även de europeiska länderna att modernisera och förbättra sina **utbildningssystem** och sin **ungdoms- och idrottspolitik** för att stärka deras roll som drivkraft för tillväxt, sysselsättning, konkurrenskraft, innovation och social sammanhållning.

Denna rapport om **halvtidsutvärderingen** av programmet Erasmus+, som även omfattar utvärderingen av de långsiktiga effekterna av de föregående programmen, överlämnas enligt artikel 21 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1288/2013² och åtföljs av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar i vilket alla belägg presenteras. Rapporten bygger på programländernas nationella rapporter, en utvärderingsrapport från en extern, oberoende leverantör, andra granskade studier, erfarenheter från förvaltningen av programmet och **över en miljon synpunkter från alla berörda parter**. I rapporten görs en bedömning av hur arbetet med att genomföra Erasmus+ har fortskridit i alla deltagande länder³ under 2014–2016, innan budgeten utökades. I rapporten granskas också de långsiktiga effekterna av de sju föregående programmen från perioden **2007–2013** (efterhandsutvärdering), bland annat i partnerländer.

Erasmus+ är på god väg att **uppnå programmets resultatindikatorer** som fastställs i den rättsliga grunden. På knappt tre år har **1,8 miljoner personer** deltagit i olika utbyten och **över 240 000 organisationer** har deltagit i olika samarbetsprojekt. Med utgångspunkt i utvärderingens baslinje finansierade de granskade programmen mellan 2007 och 2016 utbytesstudier för över **4,3 miljoner ungdomar** och **över 880 000 yrkesverksamma personer**. Dessutom deltog många fler människor i samarbetsprojekt med **940 000 deltagande organisationer**.

På det hela taget visar utvärderingen att **Erasmus+ värderas högt av både berörda parter och allmänheten**. Resultatet av utvärderingen, som redovisas närmare i arbetsdokumentet, visar att alla de utvärderade programmen är **mycket effektiva**. Dess europeiska mervärde är obestridligt. Dessutom anses Erasmus+ vara **mer samstämmigt, mer relevant** och, endast delvis, **mer effektivt** än dess föregångare. Rapporten bygger på de förslag som länderna lämnat i sina nationella rapporter och den externa utvärderarens rekommendationer har beaktats. I rapporten presenteras förslag på hur genomförandet av det nuvarande programmet kan förändras för att programmets fulla potential ska kunna förverkligas till år 2020. Även förslag till förbättringar inför nästkommande program beaktas.

¹ Inklusive medel från instrument för yttre åtgärder.

² EUT L 347, 20.12.2013, s. 50.

³ Programländer: EU:s medlemsländer, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Island, Liechtenstein, Norge och Turkiet. Partnerländer: andra länder utanför EU.

Ändamålsenlighet

Vid utvärderingen konstaterades att **Erasmus+ värderas högt** av både berörda parter och allmänheten och att programmet uppvisar **det tredje positivaste resultatet i EU**. Över 90 % av programmets stödmottagare uppger att de är nöjda med programmet.

För de **studerande** (studenter, lärlingar, volontärer, ungdomar m.fl.) har de utvärderade programmen haft, och fortsätter att ha, en positiv inverkan på **förvärvandet av färdigheter och kompetens**. Programmen har därmed bidragit till att öka **anställbarheten** och företagandet samt till att förkorta övergångstiden från utbildning till sysselsättning (13 % högre än för personer som inte deltagit i Erasmus+ eller föregående program). Utvärderingen visar att Erasmus+-programmet bidrar till en ökad vilja att arbeta eller studera utomlands (+31 %) och till utvecklingen av kunskaper i främmande språk (7 % bättre resultat på färdighetsprov). Den visar också att programmet påverkar människors positiva bild av lärandets betydelse för deras yrkesmässiga och **personliga utveckling** (+8 %). Den visar även att programmet till och med får studenterna att i högre grad fullfölja sin utbildning (+2 %).

Det finns också uppgifter som visar att programmet **bidrar till ett mer sammanhållet EU**. Erasmus+-programmet främjar positivt socialt/medborgerligt beteende och en **känsla av europeisk tillhörighet** (+19 % jämfört med dem som inte deltagit i programmet). Programmet når ut till mindre gynnade ungdomar (11,5 % av det totala antalet deltagare i Erasmus+) i större utsträckning än dess föregångare eller jämförbara nationella program. Trots det visar utvärderingen på behovet av att göra mer för att nå ut till de mest sårbara i samhället och för att göra det lättare för mindre organisationer att delta i programmet.

- Inom ramen för den nuvarande programstrukturen fram till 2020 kommer kommissionen att öka sina insatser för att **göra Erasmus+ mer tillgängligt** för personer från mindre gynnade miljöer eller med särskilda behov. Kommissionen kommer att vidta åtgärder för att **göra det lättare för skolor eller andra mindre aktörer** att delta i programmet.
- Efter 2020 kommer kommissionen att undersöka hur man ska kunna göra framtida program ännu **mer inkluderande** genom att öka integrationen av mindre gynnade och sårbara grupper inom utbildning, ungdom och idrott.

För **yrkesverksamma** (lärare, utbildare, ungdomsarbetare, övrig personal osv.) bidrar deltagandet i programmet till deras yrkesutveckling – särskilt när det gäller **fler möjligheter till nätverkande** (+22 procentenheter) och en större användning av **digitala resurser** (+5 procentenheter) – i kombination med en starkare europeisk förankring (+6 procentenheter).

För **deltagande organisationer** (skolor, universitet, leverantörer av yrkes- och vuxenutbildning, ungdoms- och idrottsföreningar osv.) väntas förändringarna ske gradvis och variera i intensitet mellan programmets olika sektorer. Ett fortsatt deltagande behövs för en djupare förändring. Utvärderingen visar dock att programmet har en **tydlig europeiseringseffekt**⁴.

⁴ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.1.2.1.

Utvärderingen bekräftade också, om än mindre tydligt, att **de granskade programmen påverkade utformningen och genomförandet av utbildnings-, ungdoms- och idrottspolitik⁵**, särskilt inom högre utbildning där budgeten var tillräckligt stor, eller hade en indirekt effekt genom att finansiera politiskt samarbete mellan myndigheter. På lång sikt har programmen övertygat européerna om att **utbytesstudier är positivt för människor och att studieresultaten ska dokumenteras och erkännas på ett enhetligt sätt**. De utvärderade programmen har också varit **viktiga för EU:s öppenhet mot världen**, särskilt när det gäller att underlätta erkännandet av kvalifikationer mellan europeiska länder och partnerländer.

Vid sidan av systemeffekterna har **framsteg** även gjorts när det gäller att **sprida** resultaten av de finansierade projekten med hjälp av en särskild gemensam plattform⁶. **Beläggen för att projektresultaten används av beslutsfattare är dock inte alltid entydiga**, särskilt om de senare inte har varit involverade i projektet från början.

- **För att se till att programmet får ett större genomslag i politiken** kommer kommissionen att överväga fler sätt att främja systemeffekter och att mer effektivt integrera framgångsrika projektresultat på nationell nivå.
- Vid utarbetandet av framtida program kommer kommissionen att undersöka olika möjligheter att **i större skala** utveckla och finansiera (med stöd från europeiska struktur- och investeringsfonder) de framgångsrika Erasmus+-projekt som kan ge upphov till strukturella reformer på nationell nivå.

På det hela taget visade utvärderingen att Erasmus+ efter halva tiden har **uppnått eller överträffat** de flesta indikatorer som anges i programmets rättsliga grund. Efterfrågan är betydligt större än den finansiering som finns. Inför framtiden bekräftade utvärderingen, utan att föregripa nästa fleråriga budgetram, att programmet **kan klara av en generell budgetökning**. Utvärderingen visade att den nuvarande **fördelningen mellan programmets olika sektorer** i så fall **skulle kunna ändras** för att stärka de sektorer för vilka en budgetökning skulle ge störst effekt. **Skolutbildning, yrkesutbildning** och ungdomsaktiviteter är områden där det anses **finnas stora möjligheter** att öka deltagandet i Erasmus+-aktiviteter under de kommande åren. Det är områden där programmen har haft bevisad effekt, även om den, på grund av lägre budgetanslag, inte är lika stor som inom högre utbildning.

- Från och med 2018 kommer nya insatser och aktiviteter att inledas inom Erasmus+ för att ge skolelever, yrkesstuderande och lärlingar **fler möjligheter att delta i olika utbyten**.
- I sitt meddelande ***Stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur***⁷ presenterar kommissionen en vision om hur det framtida Erasmus+-programmet kan stärkas för alla typer av studerande (inklusive elever, studenter, praktikanter och

⁵ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.1.2.2.

⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>.

⁷ *Stärka den europeiska identiteten genom utbildning och kultur* – Europeiska kommissionens bidrag till toppmötet i Göteborg den 17 november 2017, COM(2017) 673.

lärlingar) och lärare, i syfte att **fördubbla antalet deltagare** och nå ut till studerande från mindre gynnade miljöer fram till 2025⁸.

Nyligen infördes en **lånegaranti för masterstudenter** och de första låntagarna har gett positiva utlåtanden. Hittills har **antalet låntagare dock varit lägre än förväntat**. Detta har berott på den försenade starten, finansinstitutens låga intresse och en bristande medvetenhet bland studenter.

- Kommissionen avser att fram till 2020 **minska de årliga budgetanslagen till lånegarantin för masterstudenter** utan att ändra de totala anslagen för andra insatser inom högre utbildning.

Mervärde och relevans för EU

Mot bakgrund av de resultat som uppnåtts visar utvärderingen att de utvärderade programmen har ett **obestriddligt europeiskt mervärde**⁹. Detta har att göra med det stora deltagarantalet och den stora bredden i de finansierade aktiviteterna, i kombination med mer lika möjligheter att delta i utbytesprogrammen, integrerade bästa metoder, en djupare EU-integration och en tydlig internationell dimension. Andra program som bidrar med finansiering till jämförbara insatser på nationell nivå är fortfarande betydligt mindre, både när det kommer till volym och bredd. Det är högst osannolikt att dessa kommer att kunna ersätta finansieringen inom Erasmus+.

Utvärderingen visar att Erasmus+ ligger **mer i linje med EU-politiken** än föregående program och att programmet är tillräckligt flexibelt för att kunna anpassas efter EU:s nya behov, t.ex. av att öka den sociala integrationen och förhindra våldsinriktad radikaliserings¹⁰. För att maximera programmets effekt rekommenderar utvärderarna att **prioriteringarna bör bli färre och ha ett tydligare fokus**.

- I det nuvarande programmet har fokus i större utsträckning legat på insatser som bidrar till **social inkludering** till följd av [Parisförklaringen](#)¹¹, de nya prioriterade områdena inom **Utbildning 2020** och **ungdomsstrategin**¹² eller **den nya kompetensagendan för Europa**¹³.
- Det framtida programmet bör fortsätta att **underlätta genomförandet av EU:s politiska prioriteringar**, samtidigt som programmet bör fortsätta att vara tillräckligt flexibelt för att kunna anpassas efter behov och vara ytterst relevant för

⁸ Utan att det påverkar nästa fleråriga budgetram.

⁹ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.5.

¹⁰ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.2.

¹¹ Förklaring om främjande av medborgarskap och de gemensamma värdena frihet, tolerans och icke-diskriminering genom utbildning, Paris, av den 17 mars 2015.

¹² 2015 års gemensamma rapport från rådet och kommissionen om genomförandet av den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete (Utbildning 2020), EUT C 417, 15.12.2015, s. 25. Rådets resolution om en EU-arbetsplan för ungdomsfrågor för 2016–2018, EUT C 417, 15.12.2015, s. 1.

¹³ COM(2016) 381, 10.6.2016.

deltagarländerna. Vissa insatser, t.ex. de som stöder partnerskap, kan **koncentreras till färre prioriteringar**.

Vid den slutliga utvärderingen av programmet kommer man också att utvärdera resultaten av de storskaliga kunskapsallianser och sektorsspecifika kunskapsallianser som införts inom Erasmus+ och som ska bidra till **ökad innovation** inom högre utbildning och yrkesutbildning. Arbetet med dessa insatser har dock inte kommit tillräckligt långt för att kunna utvärderas i halvtid.

- Fram till 2020 kommer kommissionen att ytterligare förbättra de **olika sätten att hantera projekt** som framförallt syftar till att främja samarbete och utbyten, till skillnad från projekt som syftar till att främja innovation.
- I det nya programmet kommer kommissionen att undersöka olika sätt att verka för **ökad innovation**.

Vid utvärderingen noterades också att det finns möjlighet att införa mer målinriktade åtgärder för att göra insatserna inom **Jean Monnet-programmet så relevanta som möjligt** och **maximera programmets mervärde** inom vuxenutbildningen.

Undervisning och forskning i EU-frågor är numera relativt utbredd inom högre utbildning. I kölvattnet av de senaste tio årens ekonomiska och politiska kriser behövs dock en större förståelse för den europeiska integrationen och en ökad känsla av europeisk tillhörighet i de yngsta generationerna.

- **Jean Monnet-programmet** skulle i framtiden kunna göras om för att **passa en bredare målgrupp** (inklusive skolor) för att öka medvetenheten om dess gemensamma europeiska värden.

Vid utvärderingen betonas att effekten på vuxenutbildningen, som för närvarande riktar sig till en bred målgrupp, försvagas på grund av att sektorn är så fragmenterad och olikartad.

- Kommissionen kommer att undersöka hur **EU-stödet i större utsträckning kan inriktas på gränsöverskridande insatser inom vuxenutbildningen**.

Samstämmighet

Vid utvärderingen konstaterades att det fanns **stor komplementaritet mellan** Erasmus+ och EU:s övriga politik och program (t.ex. Europeiska socialfonden och Horisont 2020). Även om synergier varierar i storlek upptäckte man vid utvärderingen påfallande **få överlappningar**¹⁴.

Programmets **starka interna samstämmighet** jämfört med de föregående programmen har att göra med dess **inriktning på livslångt lärande**. Att samla områden som (på nationell

¹⁴ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.3.2.

nivå) ofta hålls åtskilda i ett gemensamt EU-program anses bidra till ökad komplementaritet och ett större internationellt perspektiv¹⁵.

Det sektorsövergripande samarbetet inom Erasmus+ har ökat kraftigt (+23 procentenheter jämfört med de föregående programmen). De allra flesta samarbetsprojekten inkluderar numera minst en organisation från en annan programsektor. Samarbetet mellan utbildning och det civila samhället håller gradvis på att växa fram inom Erasmus+.

Vid utvärderingen betonades att programmet uppenbarligen har påverkats positivt av en **enkla** struktur, med insatserna indelade i tre huvudgrupper (individuella utbyten, samarbete och stöd till politisk reform), precis som förväntades vid konsekvensbedömningen. Det **gemensamma programnamnet** har bidragit till programmets **ökade synlighet**, vilket har varit positivt för samtliga sektorer. Erasmus+ har uppnått en jämnare **geografisk spridning** genom att i större utsträckning involvera små länder och länder från Central- och Östeuropa.

Samstämmigheten **kan fortfarande förbättras när det gäller idrott**. För att åstadkomma meningsfulla resultat bör resurserna inte fördelas för tunt.

- Kommissionen kommer att försöka att **ge vissa idrottsinsatser ett tydligare fokus, t.ex. på social inkludering**, och minska överlappningarna med ungdomsinsatser.

Effektivitet och förenkling¹⁶

Det finns uppgifter som visar att de **utbyten som sker** inom Erasmus+ **är klart kostnadseffektiva**, särskilt studerandeutbyten (som för EU kostar 15 euro per dag och studerande). En viktig utmaning kommer att vara att **effektivisera de decentraliserade insatserna med partnerländer**, som har särskilda kriterier och fragmenterade budgetar som faller inom EU:s fonder för yttre förbindelser.

Förvaltningskostnaderna (som utgör 6 % av Erasmus+ budget¹⁷) **är rimliga**, särskilt i jämförelse med liknande nationella program (14 % i genomsnitt), även om man hade kunnat **uppnå större stordriftsfördelar**. Större effektivitetsvinster är därför att vänta fram till 2020.

När det gäller förenklingsarbetet innebär Erasmus+ integrerade art att områdesövergripande verktyg kan användas för bidragsansökningar, övervakning, revision eller spridning. **Efter en svår övergångsperiod** mellan de föregående programmen och det nuvarande programmet är de flesta numera överens om att Erasmus+ har förbättrats avsevärt i flera avseenden (t.ex. förenklade bidrag, digitalisering, VET Mobility Charter och webbaserat språkstöd¹⁸). **Förfarandena och it-verktygen bör dock göras mer användarvänliga** för att minska den administrativa bördan för genomförandeorganen och stödmottagarna i proportion till de mottagna bidragen.

¹⁵ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.3.1.

¹⁶ Arbetsdokumentet, avsnitt 5.4.

¹⁷ Inklusive förvaltningsavgifter för de nationella programkontoren, med stöd ur driftsbudgeten.

¹⁸ <https://erasmusplusols.eu/>.

- Från och med 2018 kommer kommissionen att göra det lättare att ansöka om bidrag genom att införa möjligheten att ansöka online med hjälp av webbaserade formulär. Dessa gradvisa **förbättringar kommer att fortsätta** under hela programtiden.
- Programmet bör i framtiden ytterligare befästa dagens effektivitetsvinster, och särskilt **minska den administrativa bördan** genom att förenkla ansöknings- och rapporteringsförfarandena, göra it-verktygen mer kompatibla och användarvänliga samt öka flexibiliteten i budgeten med bibehållen redovisningsskyldighet.

Det **decentraliserade genomförandet med hjälp av nationella programkontor är nu väl etablerat**. En **verkligt resultatbaserad programförvaltning** infördes 2014. De förbättringar som konstateras när det gäller övervakningen av resultat inom Erasmus+ innebär att vissa indikatorer behöver finslipas och att **mängden uppgifter som samlas in från deltagarna kan minskas och i stället användas bättre**.

- Kommunikationen mellan genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur och de nationella programkontoren har förbättrats för att öka **synergierna mellan centraliserade och decentraliserade insatser**.
- Kommissionen kommer att undersöka hur övervakningen inom Erasmus+ kan förbättras ytterligare genom att utöka den till samarbetsprojekt och centraliserade insatser i syfte **att, på ett proportionellt sätt, ta vara på de data som samlas in för att se till att beslutsfattandet bygger på ett gediget underlag**.